

Pezinok 02 - História mesta do konca 17. storočia :)

V prvej polovici 17. storočia

- v Pezinku si vystavali kostol protestanti,
- opevnenie si postavili vinohradnícke mestečká Jur, Modra a Pezinok.

Okolo roku 1600 - bola postavená radnica.

Roku 1600, 12. októbra - nariadil Rudolf II. Illésházymu vrátiť panstvá korune.

Roku 1601

- Pezinok mal viac ako 1 100 obyvateľov,
- **6. júla** - po tom, čo Štefan Illésházy stratil zálohové právo na Pezinok, prišli do mesta spísať urbár kráľovskí komisári,
- v urbáre mesta sa spomína prvá radnica Pezinka. Stála na miestach dnešného dolného kostola a správa mesta ju používala až do roku 1650.

Roku 1602

- Rudolf II. potvrdil výkup a uvedenie mešťanov oboch mestečiek do vlastníctva oboch hradov a panstiev. Keď prišli kráľovskí komisári prevziať panstvo od Illésházyho, vzniesol požiadavku na jeho vyplatenie, nakoľko panstvo zveľadil o 3 dediny a 300 sedliakov a investoval doň 40 000 zlatých, a panstvá odmietol vydať,
- **9. apríla** - kráľovskí komisári odovzdali obecnú správu nad mestom a pezinským panstvom do rúk otcom mestečka Pezinok.

Roku 1603 - spor o majetok medzi kráľom a Illésházym skončil jeho obvinením z urážky kráľa a k odsúdeniu k strate majetku a života. Illésházy následne na to ušiel do Poľska.

Roku 1604

- vznikol kožušnícky cech,
- **október** - vypuklo povstanie uhorskej šľachty proti Habsburgovcom na čele so Štefanom Bocskayom, ktorý do leta 1605 zajal celé Slovensko a obsadil aj Pezinok.

Roku 1605 - vojská Štefana Bocskaya vypálili Pezinok.

Roku 1606 - vo Viedni vyjednávali zástupcovia kráľa Rudolfa II. a Štefana Bocskaya. Za Rudolfa II. to bol jeho brat arciknieža Matej, ako splnomocnenec Bocskaya Štefan Illéshazy. Uzavreli dohodu, ktorú roku 1608 ratifikoval uhorský snem. Illéshazy nezabudol na svojich odporcov a žiadal schváliť osobitný článok, že mestečká Modra, Pezinok a Svätý Jur nemajú nárok na miesto a hlas v uhorskom sneme a kráľ im nesmie dať výsady bez súhlasu snemu. Bola to veľmi rýchla reakcia na jednorázové pozvanie Rudolfa II., ktorý pozval zástupcov mestečiek na zasadnutie uhorského snemu 11. marca 1608.

Od roku 1607 - vysielalo mestečko takmer pravidelne svojich zástupcov na Uhorský snem, vždy na osobitnú pozvánku kráľa.

Roku 1608

- **11. mája** - chorý Rudolf II. sa vzdal trónu a uhorským kráľom sa s výdatnou pomocou Illésházyho stal Matej II.. Hneď nato zvolil snem Illésházyho za palatína. Nový panovník mu panstvá Pezinok a Svätý Jur dal znovu do zálohu,
- na uhorskom sneme Snemovým uznesením šľachta rozšírila svoju moc voči mestám a ich obyvateľom. Prijala aj zákon, že panovník v budúcnosti bude smieť udeľovať významnejším mestečkám práva slobodných kráľovských miest iba so súhlasom Uhorskej kráľovskej rady. Tým na určitý čas významne prerušila emancipačné snahy západoslovenských mestečiek dostať sa do radu slobodných kráľovských miest.

Roku 1609

- bol v Pezinku postavený renesančný hrad,
- zomrel palatín Štefan Illésházy.

Od 20. rokov 17. storočia - do roku 1870 - v slovenských mestách bolo postavených asi 30 kláštorných kostolov. Kapucínske sa vyznačovali jednoduchosťou, boli jednoloďové a bez veží. Takým bol i kostol v Pezinku.

Roku 1612 - vznikol mäsiarsky cech.

Roku 1613 - vznikol kováčsky cech.

Roku 1614 - Štefan a Ján Pálffyovci rozšírili svoje rodové majetky o panstvá Pezinok a Jur.

Roku 1615

- za podpory palatína Thurzu, listinou z 3. marca, kráľ Matej II. vracia Pezinku slobody, hrad i celé panstvo za diškréciu 250 okovov výborného vína ročne pre kráľovský dvor. Pezinok sa stal slobodným kráľovským mestečkom a mal takmer také isté výsady ako ostatné kráľovské mestá,

- kráľ sa písomne zaviazal, že Pezinok a Jur bude riadne pozývať na snem,

- listinou Mateja II. mesto získalo právo meča. Táto listina umožňovala richtárovi a mestskej rade prejednávať a súdiť trestné činy spáchané v hraniciach mesta, ako aj rozhodovať o všetkých trestoch a vykonávať ich, vrátane trestu smrti,

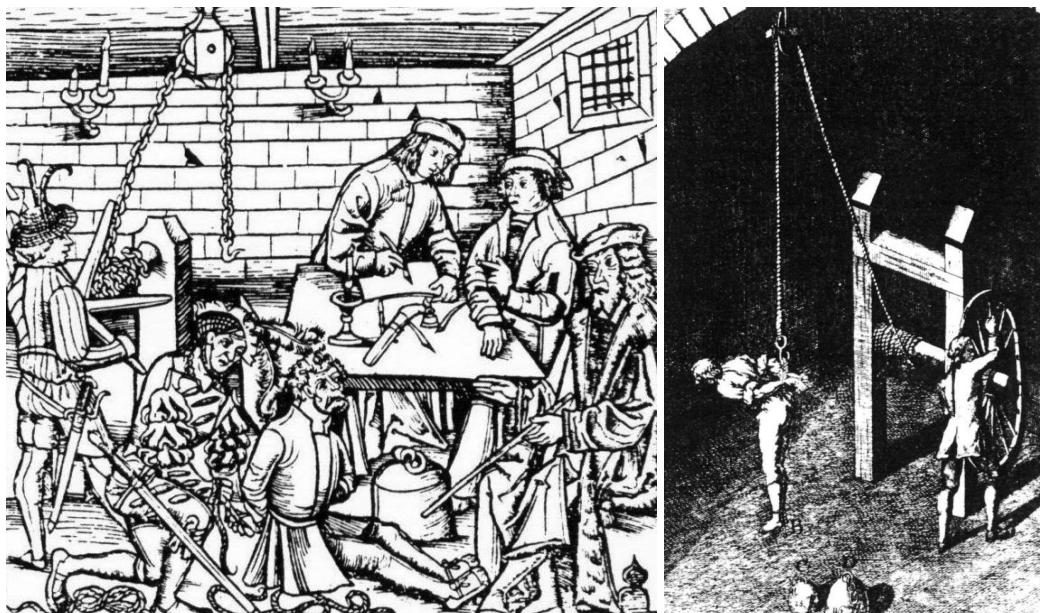

Katova sekera

- **31. marca** - po smrti Illésházyho (roku 1609) a nekonečnom odsúvaní záležitosti vlastníctva oboch panstiev, vydal kráľ Matej II. rozsiahle privilégium pre mestečko Pezinok. V 25 bodoch privilégia sa vyriešili základné otázky a Pezinku sa zabezpečila úplná samospráva.

Zasadnutie súdu (v pozadí tresty smrti stredovekej justície) a prisaha svedkov pred súdom

Príprava na mučenie a natahovanie na škripec

Cesta odsúdeného na popravisko a tresty smrti: obesením, vpletením do kolesa, statím a trest vyšľahaním

V rokoch 1615-1643 - boli okolo mesta vybudované hradby s vodnou priekopou. Dve hlavné výpadové brány boli zosilnené baštami.

Privilégium kráľa Mateja II. pre slobodné kráľovské mesto Pezinok z roku 1615

Roku 1620 - mesto požiarom úplne zničil cisársky veliteľ Bukvoy.

Roku 1624 - Pezinok postihlo „mnohonásobné nešťastie, domáce nepokoje a rozpustilosť vojakov“. Na zvláštnu žiadosť kráľ Ferdinand II. oslobodil Pezinok na 6 rokov od platenia všetkých dlhov.

Roku 1626 - zomrela Katarína Palffyová a kráľ Ferdinand II. dal pezinské a jurské panstvo do zálohu Štefanovi Pálffymu, strážcovi uhorskej koruny, čím porušil výsadnú listinu Pezinka.

Roku 1628

- **17. januára** - mesto vydalo inštrukcie o hospodárení s lesným bohatstvom,

- **12. júla** - vznikol tesársky cech,

- **druhá polovica decembra** - po zosilnení protireformačného tlaku panovníkom Ferdinandom II., sa museli pezinskí evanjelickí mešťania vzdať kostola a jeho zariadení, školy, starobinca a majetkov k nim patriacich. Boli odovzdané katolíckemu farárovi a hŕstke pezinských katolíkov. O kostol sa tak už katolíci s evanjelikmi nemuseli deliť. Nemeckí evanjelici si zriadili modlitebňu v radnici na námestí, kde zostali až do roku 1633.

Roku 1629

- je medzníkom v kultúrnych dejinách Pezinka. Od toho dáta začali medzi sebou súperiť dve organizované cirkevné spoločenstvá - evanjelici a katolíci,

- popri latinskej škole v meste pôsobili nemecká dievčenská a slovenská škola (až do roku 1674). Všetky tri boli umiestnené v jednej školskej budove na námestí.

Roku 1633 - povolil Ferdinand II. k piatim doterajším trhom ďalšie dva.

Roku 1634 - počet obyvateľov Pezinka stúpol na viac ako 1500 duší.

Roku 1635 - vznikol tkáčsky cech.

Roku 1637 - vznikol čižmársky cech.

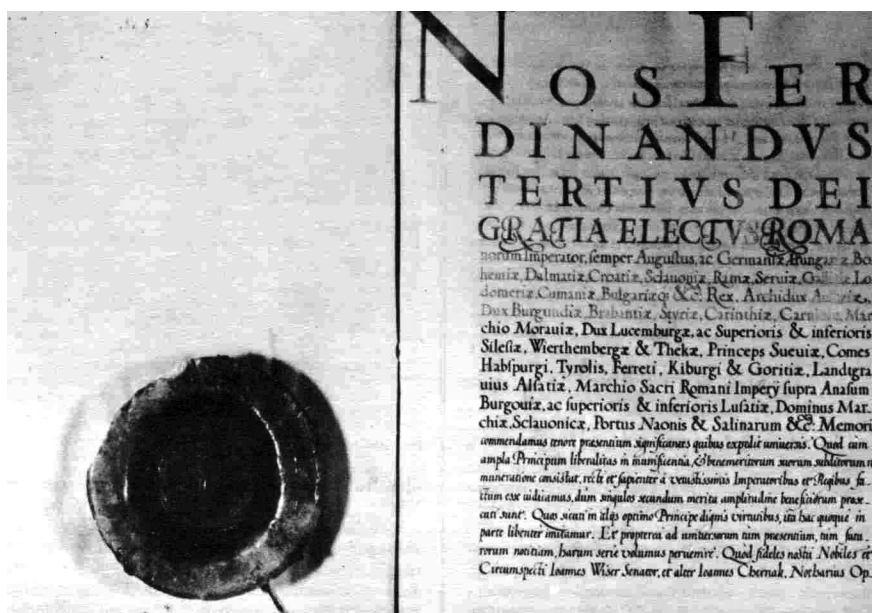
Roku 1640, 15. marca - vznikol pekársky cech.

Roku 1647

- **14. júna** - na žiadosť pezinského mestského radcu Jána Wiesera a notára Jána Černáka potvrdil kráľ Ferdinand III. v plnom rozsahu privilégium kráľa Mateja II. z roku 1615 a udelil Pezinku ďalšie výsady. Predovšetkým povolil Pezinčanom pečatiť listiny červeným voskom a používať mestský znak s obrazom sv. Anny držiacej v náručí dieťa. Ďalej im dovolil užívať všetky štatúty, slobody, práva a zvyklosti, ktoré má Bratislava. Na príhovor členov uhorského snemu prijal Pezinok do počtu a radu tých slobodných kráľovských miest, ktoré podliehajú pri odvolaniach pod kráľovský personálny súd a súčasne povýšil Pezinok spolu so Svätým Jurom na

slobodné kráľovské mesto. Zato nariadil čo najskôr ohradiť mesto hradbami a prispôbiť sa vo všetkom ostatným mestám. O dva mesiace neskôr vydal Ferdinand III. opatrenie, ktorým rozhodol o tom, že v budúcnosti bude privilégia vydávať vždy zvlášť pre „nové mesto Pezinok“ a nie spoločne aj pre Svätý Jur,

- začala sa v meste viesť kniha kriminálnych záležitostí. Do knihy boli zapisované rozsudky. Ako trestný kódex sa v Pezinku používal Praxis criminalis Ferdinaea, v ktorom sa nachádzali podmienky zadržania, vypočúvania a mučenia pachateľov, tresty. Jeho autorom bol Ferdinand III.

Privilégium kráľa Ferdinanda III. z roku 1647, ktorým povýšil Pezinok medzi slobodné kráľovské mestá

Roku 1649

- po žiadosti a formalitách s tým spojených, získal Pezinok právo trvalého členstva na uhorskom sneme,

- podľa privilégia Ferdinanda III. mal mať Pezinok v erbe sv. Annu s dieťaťom na rukách (v náručí). Na znakovkej zástave mesta (z toho roku zachovanej) sa nachádza obraz ženy, odetej v červených dobových šatách a zelenom plášti, s dieťaťom na pravej ruke. Ľavú ruku má žena natiahnutú. Na hlave má korunu, pod nohami srp mesiaca. Dieťa korunu nemá. Spoza týchto dvoch postáv vychádza svätožiara vo forme ohnivých jazykov. Nad postavami je nápis Civitas Bozin a pod nimi rok 1649.

Vlajka mesta z roku 1649

Začiatkom druhej polovice 17. storočia - vznikol debnársky cech.

Roku 1650 - vznikol stolársky cech.

Roku 1651 - objavuje sa údaj o klobúčnickom cechu.

Roku 1654 - vznikol zámočnícko-puškársky cech. Svoj cech si založili hodinári a klampieri.

Roku 1655, 12. augusta - boli položené základy evanjelického kostola, roku 1659 bol postavený celý kostol.

Slúžil nemeckému cirkevnému zboru.

Roku 1663

- po ťažkej a víťaznej bitke Turkov s uhorským vojskom (7. augusta) pri Nových Zámkoch nastúpili Turci spolu s Tatármi, Sedmohradčanmi a Moldavčanmi na pustošivú výpravu,

- **2. septembra** - Turci s oddielmi Tatarov, Sedmohradcov a Moldavcov prešli Váh, pálili a rabovali všetko kade išli - po ôsmich dňoch sa dostali až pred Pezinok a pretože obrana mesta im odolala, vtrhli do pezinských vinohradov, kde zajali veľa ľudí a odviekli ich preč,

- **17. septembra** - Turci s oddielmi Tatarov, v počte asi 18 000, sa pred šiestou hodinou ráno objavili pred bránami Pezinka. Ani teraz sa im nepodarilo dostať do mesta opevneného mohutnými hradbami, priekopou, padacími mostami, stráženého odvážnymi Pezinčanmi z mestskej stráže a príslušníkmi cechov. Vypomstili sa na pezinskom predmestí. Zapálili Novú (dnes Bratislavskú) ulicu, Cajlu, Vinosady, Viničné i Svätý Jur. Mnoho ľudí zabilo, mnohých zobrali do zajatia. Potom ich dostali do Bratislavy, kde ich zahneli do Dunaja a utopili.

Roku 1667

- vznikol gombičkársky cech,

- na generálnej synode v Pezinku bolo prijaté uznesenie, aby sa na evanjelických školách podľa možnosti zachovávala jednotnosť a odporúčalo sa používať učebnice J. Rhenia, I. Scharffa a G. Vossa. Zároveň sa ustanovilo, aby sa žiaci bez vysvedčenia neprijímali na školy a neprepúšťali zo škôl,

- sa narodil Ján Kupecký, jeden z najväčších slovenských barokových portrétistov.

Roku 1671 - v Pezinku bolo 375 obytných domov.

Roku 1674

- **10. júna** - prišli do Pezinka kapucíni,

- v dôsledku rekatolizácie bol kráľom Leopoldom I. evanjelický kostol pridelený katolíkom, dovtedajší farský kostol dostali kapucíni. Evanjelici museli Pezinok opustiť do dvoch týždňov. Svoju činnosť skončila i evanjelická latinská škola. Najzákladnejšie vzdelanie získavali pezinské deti v samostatných triviálnych školách. Za vyšším vzdelaním odchádzali do Modry, Jura alebo Bratislavy a Trnavy,

- školskej práce v Pezinku sa ujali kapucíni.

Roku 1679 - významnejšiu časť Pezinka zničil požiar.

Roku 1683, 12. júla - sa v Pezinku zišla generálna kongregácia Bratislavskej stolice, ktorá zverila ochranu miest stolice Imrichovi Tökölymu, vodcovi protihabsburgovského povstania. Už 26. októbra prebral mestá a ich správu pod moc cisára a kráľa predstaviteľ Uhorskej kráľovskej komory, Anton Erdödy.

Od roku 1694 - sa voľby (reštavrácie) do mestskej správy konali za prítomnosti kráľovských komisárov.

Roku 1694 - Pezinok mal viac ako 2 600 obyvateľov.

Roku 1695 - mestské lesy strážilo až 6 horárov. Ich predstavený sa honosil titulom lesný kapitán.

Roku 1696

- vlastné cechy mali súkenníci, halenáři, hrnčiar, slovenské cechy mali ševci, kolári a garbiari,

- v meste bolo spolu 177 remeselníkov. Najpočetnejšie boli zastúpení krajčíři (19), čižmári (18), mäsiari (13), súkenníci (12), debnáři (9), ševci a pekári (po 8), kováci a tesári (po 7), halenáři, gombičkáři a kožušníci (po 6), hrnčiar, tkáči a garbiari (po 5), mydlári, zlatníci, klobučníci, stolári a zámočníci (po 4), povrazníci, sedláři, nožiari (po 3), oknáři, remenáři a holiči (po 2), mečiar, knihár, medovníkár, kamenár, tokár, farbiar a kúpeľník. Okrem toho boli v meste aj dvaja lekárnici a dve lekárne,

- v meste existovali dva mlyny (dvojkoľosový a trojkoľosový).

Roku 1699 - mesto malo dlhy vo výške 25 644 zlatých.

v 17. storočí

- pokračovala prestavba starších verejných budov,

- mesto sa zaradilo medzi popredné strediská remeselnej výroby na Slovensku.

Na konci 17. storočia

- vznikol krajčírsky, murársky, súkennícky, halenársky a hrčiansky cech,

- v Pezinku bolo viac ako 20 cechov.